

10

PUNKTER
OM STEINER-
PÆDAGOGIK

Skolens mål er at skabe livslang motivation for læring.

1

LIVSLANG MOTIVATION FOR LÆRING

Steinerskolen har ambitiøse kundskabsmål for hver enkelt elev. Samtidig er det pædagogiske oplæg langsigtet: Skolens mål er at skabe livslang motivation for læring.

Al viden er porten til ny viden, som eleven skal have lyst til at åbne.

FOKUS PÅ FÆNOMENOLOGI

Børn i førskolealderen møder verden med alle sanser åbne, i tillid til, at det sanserne fortæller, er rigtigt. Steinerskolen tager udgangspunkt i denne nysgerrighed og interesse for omgivelserne, når den møder de 6-årige. På de første klassetrin skal eleverne i Steinerskolen møde den sansebare verden, før de møder abstraktioner og teorier. Ved at lade sanserne få fortrin reduceres fænomener ikke til tørre fakta, men bevarer deres frodighed som en del af barnets omgivelser.

I alle fag på steinerskolen sker en udvikling fra det konkrete; det som kan sanses, opleves og erfares, til begreber, abstraktioner og teori. Men i takt med, at barnet bliver ældre, udvikles evne og lyst til abstrakt tænkning, og i tråd med elevernes udvikling øges omfanget af teori i undervisningen. Tillid til egne sanseindtryk og erfaringer giver børn tryghed til at bearbejde undervisningen på en selvstændig måde. Der skabes i mindre grad respekt for indarbejdede "sandheder" og større rum for at tænke nye tanker.

I steinerpædagogikken trækkes der en sammenhæng mellem det unge barns tillid til egen sansning og ungdommens tillid til egen tænkning. Kundskab er et centralt mål i en Steinerskole, men viden er til for at kunne bearbejde verden omkring sig, og må ikke forveksles med fakta. For verden ændrer sig; det som var vigtigt i går, er måske glemt i morgen. Det, eleven har brug for, er interesse for verden, god vurderingsevne og selvstændig tænkning.

Stenerskolens metode til at stimulere nysgerrighed og interesse har livslang læring som horisont.

Børn lærer let,
så længe det lykkes
lærerne at holde
forundringen
og interessen
levende.

Læreplanen bygger på ideer om barnets udvikling

3

LEVENDE FORMIDLING

Tilpasset læring sker på flere niveauer. Lærestoffet skal bl.a. imødekomme behov, som eleverne har på forskellige alderstrin, og den viden, de tilegner sig, skal understøtte deres personlige udvikling. Steinerskolen lægger vægt på, at barnets modning ikke forceres med for eksempel pensumkrav, som skal nås.

Læreren fremlægger pensum mundtligt og har øjenkontakt med eleverne. Tanken er, at levende formidling stimulerer elevernes evne til med-oplevelse, og identifikationen med indholdet gør, at de forbinder sig med det på en måde, som stimulerer hukommelsen. Formidling ved fortælling bidrager også til, at variationer i elevgruppens modenhed bliver mindre afgørende for deres deltagelse og engagement.

Arbejdet med den mundtlige form er inspireret af traditioner indenfor fortællerkunst, og målet er at skabe begejstring og engagement i klasserummet. Gennem den mundtligt præsenterede fortælling møder eleverne store fortællinger som eventyrene, bibelhistorien, græsk mytologi og de store opdagere. Skikkelser som Askeladden, Moses, Zeus og Magellan får liv i elevernes indre billeder, og kommer til udtryk gennem tekst og billeder i deres arbejder.

Også fag som matematik og fysik bæres frem af fortællinger: Galileos kikkert, barndomsskildringer af James Watts eller for eksempel Hans Christian Ørstedes biografi kan give inspirerende rammer for nyt undervisningsstof på de øvre klassetrin.

FORDYBELSE SOM ARBEJDSFORM

Steinerskolen søger at formidle indsigt, som hjælper eleverne til at forstå forholdet mellem del og helhed, mellem vigtigt og ligegyldigt. Mængden af information, barnet modtager, er så omfattende, at enhver pædagogik må begynde ved erkendelsen af, at dét at kunne se rammerne for information og kundskab må være en grundlæggende kompetence. Således set bliver det fx vigtigt at formidle sammenhænge mellem livsformer (økologi), uden at betydningen af den enkelte del (eksempelvis en plante) reduceres.

Blikket for sammenhæng og skønhed øves ved at lade arbejdsformen være præget af fordybelse. For at styrke og stimulere barnets koncentration praktiserer Steinerskolen en forudsigelig og struktureret skolehverdag, som altid begynder på samme tidspunkt. Dagen begynder med hovedfag, en sammenhængende undervisningsgang på ca. 90 minutter. Det giver barnet anledning til at udnytte den betydelige kapacitet for koncentration, de har tidligt på dagen. I periodeundervisningen, som sker indenfor rammen af hovedfag, får eleverne tid til at fordybe sig i lærestoffet.

Både natur- og kulturfagene gives som periodeundervisning i perioder på tre til fem uger. Efter hovedfag og et længere frikvarter følger de ugentlige øvelsesfag, herunder sprogfag, bevægelsesfag og kunst- og håndværksfag. Enkelte fag, som matematik og modersmål, gives både som uddybende hovedfag og ugentlige øvelsesfag.

Når en periode er afsluttet, gør eleverne deres periodehæfter færdige, undervisningsstoffet opsummeres og fra en passende alder gives der en kundskabsprøve i undervisningsstoffet.

Temaerne for perioderne er tilbagevendende fra år til år; således føres fag og temaer videre gennem skoleforløbet. Det lægges til rette for, at eleverne selv efterhånden kan få øje på de store linjer indad og mellem fagene.

Løbende
tilbagemelding
og dialog danner
grundlag for gode
udviklings-
processer

A photograph showing several children sitting at a wooden table, engaged in a painting activity. They are using brushes and jars of paint. One child in the foreground is wearing a grey cap and a black shirt, focused on their work. The table is covered with various painting supplies, including brushes, jars of paint, and a palette. The background shows other children and a bright, well-lit environment.

Eleverne får en
helhedsorienteret
og alsidig
undervisning

5

BEARBEJDNING AF LÆRESTOFFET

Kunst er ikke primært et fag i steinerskolen, men en måde fagene gribes an på. Når eleverne har fået præsenteret pensum gennem fortælling, får de "genfortælling" gennem illustrationer og tekst i periodehæfterne, og gennem modellering, skuespil, håndarbejde osv. i øvelsesfagene.

Kunstnerisk og håndværksmæssig bearbejdning af lærestoffet involverer mange sider hos eleven, og gør, at lærestoffet tilegnes på en personlig måde, tilpasset den enkelte elev.

Målet med det pædagogiske arbejde er læring og processer, ikke resultater. Men barnet har brug for stimulans i form af et smukt og meningsfuldt resultat. Derfor er kvalitet og redskaber gennemtænkt og struktureret. Papiret eleverne skriver og tegner på skal være af god kvalitet. De får bøger med silkepapir mellem arkene, så farverne ikke smitter af. Farvestifterne er af naturmaterialer og blyanterne yder modstand for at både motoriske og æstetiske kvaliteter bliver varetaget. Målet er ikke håndskriften i sig selv, men at barnet erobrer redskaberne. Modstanden eleverne møder i træet, leret, metallet eller i forskellige tegneredskaber styrker barnets vilje til at bestemme retning i en skabelsesproces.

Målet er, at eleverne får en helhedsorienteret og alsidig undervisning, hvor de teoretiske, kunstneriske og håndværksmæssige øvelser er ligestillet. Der lægges vægt på disse tre områder i alle fag på alle klassetrin, blandt andet ud fra et mål om at eleverne senere skal kunne tage frie valg i forhold til uddannelse og arbejde.

RISIKO OG LÆREPROCESSER

Gode læreprocesser tillader risiko: Eleverne har brug for anledninger til at øve, fejle, mestre og forsøge igen. Steinerskolen giver rum for sådanne processer i alle fag.

Gennem jævnlige elevopførelser på skolens scene, trænes eleven i at vise noget for andre, og selv at overvære andres optræden. Således bliver at øvelse, forsøg og mestring en selvfølgelig del af klassefællesskabet omkring eleven. Det stimulerer læring og udvikler respekt og forståelse for egne og andres læreprocesser.

At vove at læse højt i klassen før skriftsproget fuldt ud beherskes, at svare uden at kende facit, eller at stå frem i en stor forsamling, er situationer præget af risiko, faldhøjde og sårbarhed. Samtidig driver sådanne situationer læringen fremad. I steinerskolen lægges der stor vægt på at etablere tryghed i klassefællesskabet, som ikke mindst handler om accept af forskellighed i modenhed og kundskabsniveau.

Ved månedsfester og andre arrangementer viser eleverne på forskellige klassetrin hinanden, hvad de arbejder med. På den måde ser de store deres skolegang retrospektivt, og de små strækker sig mod de ældre elever. Selv om børn og unge ikke har et langt liv bag sig, har de stor nytte af en horisont, som både inkluderer fortiden og peger fremad. Det giver eleverne mulighed for at se deres egen udvikling og progression i et perspektiv.

Gode læreprocesser tillader risiko: Eleverne har brug for anledninger til at øve, fejle, mestre og forsøge igen.

VURDERING

Steinerskolen har løbende evaluering gennem skoleåret, som sammenfattes i individuelle vidnesbyrd. I vidnesbyrdet beskrives elevernes udvikling og kundskabsniveau i forskellige fag, ligesom klasselæreren giver sin vurdering af elevens sociale og personlige situation i skolen. Fra 6. klasse stiles vidnesbyrdet direkte til eleven. Forældresamtaler indgår også i dialogen mellem skole og hjem.

I steinerskolens læreplaner tages der højde for, at resultaterne af elevernes indsats ofte kommer til syne efter en tid. Målet for pædagogikken er dobbelt; både at opnå kundskab og at udvikle elevens personlige forudsætning for at forstå. Det påvirker valget af pensum, som skal stimulere de unges indlevelse og medfølelse. Når steinerskolen benytter standardiserede tests i mindre grad end andre skoler, er det særligt, fordi disse har et for ensidigt fokus på barnets intellektuelle udvikling.

Læring kræver tid og fordybelse. Den vigtigste vurdering sker i den daglige dialog mellem lærer og elev. Her synliggøres elevens aktuelle kunnen og udviklingspotentiale, og inspiration til videre arbejde og øvelse bliver konkret og fortløbende. Gennem periodehæfterne, som eleverne selv laver, får læreren et bredt og synligt grundlag for at foretage både undervejs- og slutvurdering.

Læring kræver tid og fordybelse. Den vigtigste vurdering sker i den daglige dialog mellem lærer og elev.

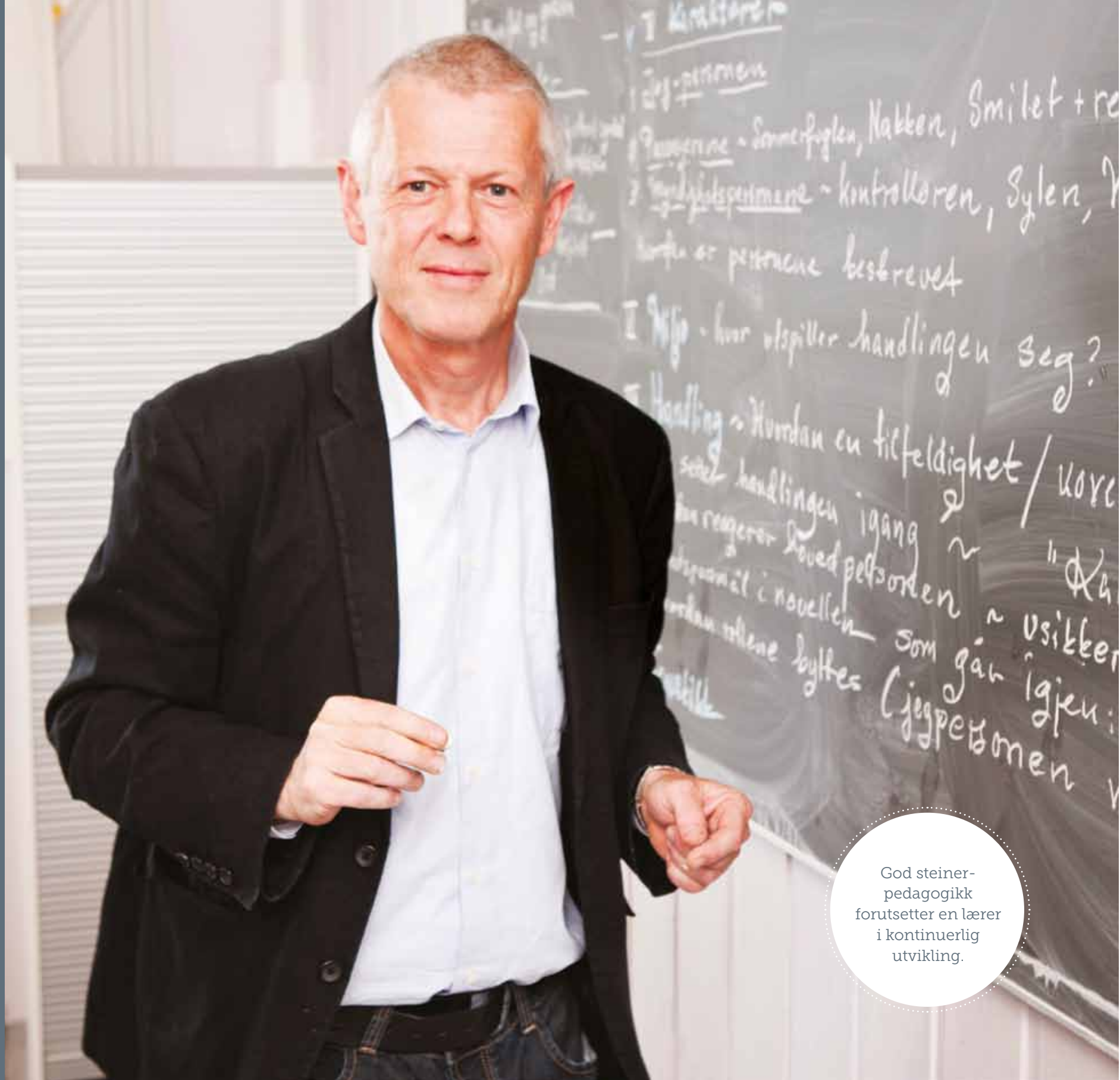
LÆREREN

God steinerpædagogik forudsætter en lærer i kontinuerlig udvikling.

Når læreren må arbejde stoffet frem gennem forskellige kunstneriske udtryk, som fortælling, tegning, musik, modellering osv., udvikler læreren sig sammen med eleverne. Denne arbejdsform giver også lærerne inspiration til arbejdet.

Lærerne har et specielt ansvar, som blandt andet går ud på, at de hver dag møder eleverne i klasseværelsets dør med at give hånd og have personlig kontakt. Eleverne møder fra første dag en skole, hvor lærer og elev er ligeværdige. Ligeværd mellem lærer og elev står ikke i modsætning til lærerens tydelige lederskab overfor klassefællesskabet og elevgruppen. De første år er klasselæreren en tydelig autoritet og omsorgsperson. Efterhånden som eleven bliver ældre, trækkes autoriteten gradvist tilbage og erstattes af autoriteten og disciplinen, som kan ligge i fagene selv.

Lærerkollegiet er en central institution i skolen og mødes ugentligt. En vigtig del af lærermøderne er fordybelse i pædagogiske spørgsmål. Her kan den enkelte lærer få inspiration og impulser til sit videre arbejde med eleverne. Lærerkollegiet på en steinerskole er også involveret i beslutninger og processer, som omfatter skolens drift.

God steinerpædagogik forudsætter en lærer i kontinuerlig udvikling.

En steinerskole er mere end et sted for undervisning. Den er også et kulturcentrum.

SKOLEN SOM KULTURCENTRUM

En steinerskole er mere end et sted for undervisning. Den er også et kulturcentrum, fordi der arbejdes med koncerter, skuespil, cirkus og markeder – som også familier og lokalsamfund bliver en del af.

Ikke bare lærere og elever føler ejerskab i en steinerskole. Ved at forældre involveres i frivilligt arbejde, markeder, orkester, kor, arbejdsdage, rengøring osv., så styrkes deres engagement samtidig med, at de får indsigt i deres barns skole.

Lærerne har en strukturerende funktion i de forskellige aktiviteter på skolen, og forældrene bidrager med forskellige kompetencer og interesser. Den arkitektoniske udformning af rummene er gennemtænkt, og ansvaret for disse tilfalder også forældrene gennem jævnlig rengøring og vedligeholdelse af både bygninger og omgivelser. Med de voksne som forbilleder lærer eleverne at respektere og tage vare på omgivelserne, som omgiver den vigtige skolehverdag.

LÆREPLANEN

Læreplanen og kompetencemålene for hvert klassetrin udgør rammen, men er ingen færdig opskrift. Hver lærer må arbejde med individuel tilpasning til sine enkelte elever og til sin gruppe. Derfor formes undervisningen af de mennesker, som mødes i klasserummet og bliver personligt skabende i stadig fornyelse.

Steinerskolens læreplan er udviklet gennem halvfems års praksis og erfaring.

Steinerskolens læreplan er udviklet gennem 90 års praksis og erfaring, og den er stadig under bearbejdning.